বল্লাৰপুৰ কয়লা খনন কোম্পানী

বনাম

ৰাজ্যিক ঔদ্যোগিক আদালত, নাগপুৰ আৰু অন্যান্য

১৯৬৫ চনৰ ১৫ নৱেম্বৰ

(মূখ্য ন্যায়াধীশ পি. বি. গজেন্দ্রগড়কাৰ, ন্যায়াধীশ কে.এন. ৱানচু, ভি. ৰামস্বামী আৰু পি. সত্যনাৰায়ণ ৰাজু)

কেন্দ্ৰীয় প্ৰদেশ আৰু বেৰাৰ ঔদ্যোগিক বিবাদ নিষ্পত্তি আইন নং ২৩ ১৯৪৭ আইনৰ ধাৰা ১(৩), অধিসূচনাৰ অধীনত কিছুমান উদ্যোগ ৰেহাই দিয়া হৈছে-খনন কোম্পানীটোৰ মুখ্য কাৰ্যালয়ক ৰেহাই দিয়া হৈছিল নেকি ।

আপীলকাৰীজন নাগপুৰত মুখ্য কাৰ্যালয় থকা এটা খনন কোম্পানী আছিল । মুখ্য কাৰ্যালয়ৰ কাম আছিল শিলাখণ্ডৰ পৰা উলিওৱা কয়লা বিক্ৰীৰ কাম চোৱাচিতা কৰা। মুখ্য কাৰ্যালয়ত কৰ্মৰত কোম্পানীটোৰ এজন কৰ্মচাৰীয়ে কেন্দ্ৰীয় প্ৰদেশৰ ১৬ নং ধাৰাৰ অধীনত আৰু বেৰাৰ ঔদ্যোগিক বিবাদ নিষ্পত্তি আইন ১৯৪৭ৰ অধীনত নাগপুৰৰ সহকাৰী শ্ৰম আয়ুক্তলৈ এখন আবেদন দাখিল কৰিছিল। কোম্পানীটোৱে আইনখনৰ ধাৰা ১(৩)ৰ অধীনত জাৰী কৰা অধিসূচনাৰ ভিত্তিত আৰু ধাৰা ১৬ৰ অধীনত আপত্তি কৰিছিল যে খনন উদ্যোগক আইনখনৰ অধীনত পৰিচালনাৰ পৰা ৰেহাই দিয়া হৈছিল আৰু সেয়েহে সহকাৰী শ্ৰম আয়ুক্তৰ কোনো অধিকাৰ নাছিল। সেই আইনৰ অধীনত থকা কৰ্তৃপক্ষৰ লগতে উচ্চ ন্যায়ালয়ে অনুচ্ছেদ ২২৬ আৰু ২২৭ ৰ অধীনত কোম্পানীটোৰ এই বিতৰ্ক নাকচ কৰিছিল। উচ্চ ন্যায়ালয়ে এই মতামত গ্ৰহণ কৰিছিল যে অধিসূচনাৰ তৃতীয়টো ব্যৱস্থাত ৰেহাই দিয়াটো কোনো খনিৰ মুখ্য কাৰ্যালয় নহয় বৰঞ্চ খনিটোৱেই আছিল আৰু ফলস্বৰূপে মুখ্য কাৰ্যালয়ৰ কৰ্মচাৰী সকল এই আইনৰ দ্বাৰা পৰিচালিত হৈছিল। কোম্পানীটোৱে উচ্চতম ন্যায়ালয়ত বিশেষ অনুমতিৰ দ্বাৰা আবেদন জনাইছিল।

প্ৰশ্ন কৰা অধিসূচনাখনত কোৱা হৈছিল যে এই আইনখন ১৯৪৭ চনৰ ২১ নৱেম্বৰৰ পৰা তলত উল্লেখ কৰা উদ্যোগসমূহৰ বাহিৰে সকলো উদ্যোগতে

বলবৎ হ'ব" আৰু তাৰ পিছত চাৰিটা উদ্যোগৰ নাম উল্লেখ কৰিছিল, যত তৃতীয়টো আছিল 'খনি'। 'নিম্ন লিখিত' শব্দটোৰ পিছত ঔদ্যোগিক শব্দটো পঢ়িব লাগিব আৰু এইদৰে প্ৰযোজ্য অধিসূচনাখন পঢ়িলে উল্লেখিত উদ্যোগ সমূহৰ বাহিৰে সকলো উদ্যোগতে এই আইনখন নিৰ্ধাৰিত তাৰিখৰ পৰা কাৰ্যকৰী হ'ব। সেয়েহে কেৱল খনি নহয়, খনি উদ্যোগটোৱেই এই আইনখনৰ পৰিচালনাৰ পৰা ৰেহাই লাভ কৰিছিল। [৫৯৩ এ-বি, ডি ই]।

যদিহে অধিসূচনাখনে খনি উদ্যোগ বাখনন উদ্যোগক ৰেহাই দিয়ে তেন্তে ক'ব নোৱাৰি যে ই কেৱল খনি বা খনি উদ্যোগৰ উক্ত উদ্যোগটোৰ সেই অংশটোক ৰেহাই দিছিল যিটো কয়লাৰ খনিত কয়লা উৎপাদনেৰে গঠিত আৰু ইয়াৰ মুখ্য কাৰ্যালয় অন্তৰ্ভুক্ত কৰা হোৱা নাছিল। উচ্চ ন্যায়ালয়ে কোৱাৰ দৰে মুখ্য কাৰ্যালয়টো কোম্পানীটোৰ সংহত কাৰ্যকলাপৰ অংশ আছিল। গতিকে যেতিয়া খনন উদ্যোগক আইনখনৰ পৰিচালনাৰ পৰা ৰেহাই দিয়া হৈছিল তেতিয়া ৰেহাই কেৱল উদ্যোগটোৰ সেই অংশটোৰ ক্ষেত্ৰতে প্ৰযোজ্য নাছিল যিটো কয়লাৰ খনিত কয়লা উৎপাদন কৰা হৈছিল বৰঞ্চ সেই অংশটো যিটো কয়লা বিক্ৰী আৰু গ্ৰাহকক ইয়াৰ যোগান ধৰা হৈছিল আৰু লগতে মুখ্য কাৰ্যালয়কো অন্তৰ্ভুক্ত কৰা হৈছিল [৫৯৩ ই-জি]

মেছাৰ্চ গোদাৱৰী চুগাৰ মিলছ লিমিটেড বনাম ডি. কে. ৱৰ্লিকাৰ, এ.আই.আৰ. ১৯৬০ এছ. চি.৮৪২ আৰু মেছাৰ্চ চেৰাজুদ্দিন আৰু কো: বনাম তেওঁলোকৰ কৰ্মচাৰী, [১৯৬২] ৩. এছ.চি.আৰ. ৯৩৪.বিশিষ্ট।

ওপৰৰ মতামত অনুসৰি সহকাৰী শ্ৰম আয়ুক্তৰ এই আইনৰ অধীনত প্ৰশ্ন কৰা বিষয়টোৰ সৈতে মোকাবিলা কৰাৰ কোনো অধিকাৰ নাছিল। [৫৯৫ ই]

দেৱানী আপীল অধিকাৰক্ষেত্ৰ: দেৱানী আপীল নং:৩০/১৯৬৫ ।

বিশেষ দেৱানী আবেদন নং: ৩৬৪/ ১৯৬১ ত বম্বে উচ্চ ন্যায়ালয়ৰ ১৯৬২ চনৰ ৮ ছেপ্টেম্বৰ তাৰিখৰ ৰায় আৰু আদেশৰ পৰা বিশেষ অনুমতিৰ দ্বাৰা কৰা আপীল।

আপীলকাৰীৰহে চি. বি. আগৰৱালা, অ'. পি. মালহোত্ৰা, জে. বি. দাদাচাঞ্জি, অ'. চি. মাথুৰ আৰু ৰবিন্দৰ নাৰায়ণ।

জি. এল. চাংলি আৰু এ. জি. ৰত্নপাৰ্খী, প্ৰতিবাদী নং ৩ৰ বাবে।

আদালতৰ ৰায়দান ন্যায়াধীশ ৱানচুৰ দ্বাৰা প্ৰদান কৰা হৈছিল।

বিশেষ অনুমতিৰ দ্বাৰা কৰা এই আবেদনত উত্থাপিত একমাত্ৰ প্ৰশ্নটো হ'ল কেন্দ্ৰীয় প্ৰদেশ আৰু বেৰাৰ ঔদ্যোগিক বিবাদ নিষ্পত্তি আইন, ১৯৪৭ চনৰ ত্ৰয়োদশ নং, (ইয়াৰ পিছত আইন বুলি কোৱা হ'ব) আপীলকাৰীৰ মুখ্য কাৰ্যালয়ৰ ক্ষেত্ৰত প্ৰযোজ্য হয় নে যিটো বল্লাৰপুৰ কয়লা খনন কোম্পানী নামেৰে জনাজাত আছিল। নাগপুৰত অৱস্থিত এই কোম্পানীৰ মুখ্য কাৰ্যালয়ত প্ৰায় ৩৫ জন কৰ্মচাৰী আছিল। মুখ্য কাৰ্যালয়ৰ ব্যৱসায় হৈছে কয়লা খননৰ পৰা উলিওৱা কয়লা বিক্ৰীৰ কাম চোৱাচিতা কৰা।

প্ৰশ্নটো এনেদৰে উত্থাপন কৰা হৈছিল। উত্তৰদাতা বাপাট নাগপুৰৰ মুখ্য কাৰ্যালয়ত কৰ্মৰত এজন ষ্টেনোগ্ৰাফাৰ আছিল। ১৯৫৯ চনৰ ৩১ জুলাইত তেওঁক চাকৰিৰ পৰা বৰ্খাস্ত কৰা হৈছিল । বৰ্তমানৰ উদ্দেশ্যৰ বাবে চাকৰিৰ পৰা বৰ্খাস্ত কৰা তথ্য আৰু পৰিস্থিতিৰ মাজলৈ যোৱাটো প্ৰয়োজনীয় নহয়। এইটো উল্লেখ কৰিব লাগিব যে চাকৰিৰ পৰা বৰ্খাস্ত কৰাৰ আদেশ গৃহীত হোৱাৰ পূৰ্বে তদন্ত কৰা হৈছিল বুলি কোৱা হৈছিল। এই তদন্ত চলি থকাৰ সময়তে ১৯৫৯ চনৰ ২১ জুলাইত নাগপুৰৰ সহকাৰী শ্ৰম আয়ুক্তৰ আগত বাপাটে আইনখনৰ ১৬ নং ধাৰাৰ অধীনত আবেদন জনাইছিল । এই আবেদনত ধাৰা ১৬ৰ অধীনত বাপতে প্ৰাৰ্থনা কৰিছিল যে নিয়োগকৰ্তাই তেওঁক চাকৰিৰ পৰা বৰ্খাস্ত কৰা বা নিষ্কাশন বা আঁতৰোৱাৰ তাৰিখৰ পৰা মজুৰি দিবলৈ নিৰ্দেশ দিয়া হওক, যিটো ক্ষতিপূৰণৰ ৰূপত ২৫০০ টকাতকৈ অধিক নহয়। লগতে এইটোও প্ৰাৰ্থনা কৰা হৈছিল যাতে নিয়োগকৰ্তাক ঔদ্যোগিক বিবাদ আইন ১৯৪৭ ৰ ১৪ নং আইন ৰ অধ্যায়-৫ ৰ অধীনত (ইয়াৰ পিছত কেন্দ্ৰীয় আইন নং ১৪ হিচাপে উল্লেখ কৰা হ'ব) চাকৰি চ্যুতিৰ ক্ষতিপূৰণ দিবলৈ নিৰ্দেশ দিয়া হওক । যদিও এই আবেদনখনক পুনৰ নিযুক্তি আৰু ক্ষতিপূৰণ আদিৰ বাবে আবেদন হিচাপে শিৰোনাম দিয়া হৈছিল,

কিন্তু ইয়াত পুনৰ নিযুক্তিৰ বাবে কোনো প্ৰাৰ্থনা কৰা হোৱা নাছিল আৰু বাপতে ক্ষতিপূৰণৰ ৰূপত মাত্ৰ ২৫০০/-টকাৰ ৰাশি বিচাৰি সন্তুষ্ট হৈছিল। এই আবেদন বিচাৰাধীন হৈ থকাৰ সময়তে, ইতিমধ্যে উল্লেখ কৰা অনুসৰি ১৯৫৯ চনৰ ৩১ জুলাইত বাপাটক চাকৰিৰ পৰা বৰ্খাস্ত কৰা হৈছিল। ইয়াৰ পিছত তেওঁ ১৯৫৯ চনৰ ১৯ আগষ্টত আইনখনৰ ১৬ নং ধাৰাৰ অধীনত আন এখন আবেদন দাখিল কৰে। এই আবেদনত তেওঁ লাভ কৰিব পৰা অন্যান্য সকাহৰ লগতে পুনৰ নিযুক্তিৰ বাবে বাবিকল্প ভাৱে ২৫০০ টকাৰ সম্পূৰ্ণ ক্ষতিপূৰণৰ বাবে প্ৰাৰ্থনা কৰিছিল।

সহকাৰী শ্ৰম আয়ুক্তৰ সন্মুখত আপীলকাৰীৰ মূল বিতৰ্ক আছিল যে এই আইনখন উক্ত ক্ষেত্ৰত প্ৰযোজ্যন হয় আৰু সেয়েহে সহকাৰী আয়ুক্তৰ বিষয়টো আগবঢ়াই নিয়াৰ কোনো অধিকাৰ নাছিল। সহকাৰী আয়ুক্ত গৰাকীয়ে এই আইনখন প্ৰযোজ্য বুলি ৰায় দিছিল আৰু তেওঁৰ বিষয়টোৰ সৈতে মোকাবিলা কৰাৰ অধিকাৰ আছে বুলি কৈছিল। সেয়েহে তেওঁ চাকৰিৰ পৰা বৰ্খাস্ত কৰাৰ আদেশ বাতিল কৰি নিয়োগকৰ্তাক চাকৰিৰ পৰা বৰ্খাস্ত কৰাৰ তাৰিখৰ পৰা তেওঁৰ আদেশৰ তাৰিখলৈকে ক্ষতিপূৰণ আৰু মজুৰি হিচাপে ২০০০ টকা দিব লাগে বুলি নিৰ্দেশ দিছিল।

আপীলকাৰীয়ে এই আদেশ পুনৰীক্ষণৰ বাবে নাগপুৰত থকা ৰাজ্যিক ঔদ্যোগিক আদালতত আবেদন কৰিছিল আৰু পুনৰীক্ষণত আহ্বান জনোৱা মূল বিতৰ্কটো আছিল যে এই আইনখন আপীলকাৰীৰ ক্ষেত্ৰত প্ৰযোজ্য নহয় আৰু সহকাৰী আয়ুক্তৰ এই বিষয়টোৰ সৈতে মোকাবিলা কৰাৰ কোনো অধিকাৰ নাছিল। এই বিতৰ্কই ৰাজ্যিক ঔদ্যোগিক আদালতত কোনো সমৰ্থন পোৱা নাছিল যাৰ ফলত পুনৰীক্ষণ আবেদন খাৰিজ কৰা হৈছিল।

ইয়াৰ পিছত আপীলকাৰীয়ে সংবিধানৰ ২২৬ আৰু ২২৭ নং অনুচ্ছেদৰ অধীনত উচ্চ ন্যায়ালয়ত আবেদন দাখিল কৰিছিল, আৰু একেটা বিতৰ্ক উত্থাপন কৰা হৈছিল যে আইনখন প্ৰযোজ্য নহয় আৰু সহকাৰী আয়ুক্তৰ এই

বিষয়ত কোনো অধিকাৰ নাছিল। উচ্চ ন্যায়ালয়ে আইনখনৰ প্ৰাসংগিক বিধান সমূহৰ ওপৰত এটা ৰায়দান কৰে আৰু ইয়াৰ অধীনত জাৰিকৰা অধিসূচনা অনুসৰি আইনখন প্ৰযোজ্য আৰু ফলস্বৰূপে লেখ আবেদন খাৰিজ কৰা হয়। এই আদালতত আপীল কৰিবলৈ উচ্চ ন্যায়ালয়ে অনুমতি দিবলৈ অস্বীকাৰ কৰাৰ বাবে আপীলকাৰীয়ে এই আদালতৰ পৰা আবেদনৰ বাবে বিশেষ অনুমতি লাভ কৰিছিল, আৰু এনেদৰেই বিষয়টো আমাৰ সন্মুখলৈ আহিছে।

১৯৪৭ চনৰ ২ জুনত এই আইনখনৰ ১ নং ধাৰা বলবৎ হয় আৰু ৰাজ্য চৰকাৰে জাৰি কৰা অধিসূচনাৰ ওপৰত ইয়াৰ ধাৰা ১(৩) অনুসৰি, বাকী আইনখন ১৯৪৭ চনৰ ২১ নৱেম্বৰৰ পৰা বলবৎ কৰা হৈছিল। ধাৰা ১(৩)ত উল্লেখ কৰা হৈছে যে অধিসূচনাত উল্লেখ কৰা তাৰিখত "ৰাজ্য চৰকাৰে অধিসূচনাৰ জৰিয়তে বাকী থকা ধাৰা বা ইয়াৰে যিকোনো এটা এনে অঞ্চল বা উদ্যোগত বলবৎ কৰিব পাৰে। " ধাৰা ১(৩)ৰ দ্বাৰা ৰাজ্য চৰকাৰক প্ৰদান কৰা ক্ষমতাৰ ভিত্তিত ১৯৪৭ চনৰ ২০ নৱেম্বৰত তলত দিয়া অধিসূচনা জাৰি কৰা হৈছিল :-

ধাৰা ১ ৰ উপ-ধাৰা (৩) ত প্ৰদান কৰা ক্ষমতা প্ৰয়োগ কৰি কেন্দ্ৰীয় প্ৰদেশ আৰু বেৰাৰৰ ঔদ্যোগিক বিবাদ নিষ্পত্তি আইন, ১৯৪৭, ত প্ৰাদেশিক চৰকাৰে নিৰ্দেশ দিছে যে উক্ত আইনখনৰ ২ৰ পৰা ৬১ নং ধাৰাসমূহ ১৯৪৭চনৰ ২১ নৱেম্বৰৰ পৰা বলবৎ কৰা হ'ব। তলত দিয়া উদ্যোগসমূহৰ বাহিৰে সকলো উদ্যোগতে যথা :-

(১) বস্ত্ৰ উদ্যোগ।

(২) চলি থকা যিকোনো উদ্যোগত নিয়োগ কেন্দ্ৰীয় চৰকাৰৰ দ্বাৰা বা কৰ্তৃত্বৰ অধীনত ভাৰতীয় ৰাজ্যিক ৰেলৱেৰ দ্বাৰা বা ভাৰতীয় ৰাজ্যিক ৰেলৱে পৰিচালনা কৰা ৰেলৱে কোম্পানীৰ দ্বাৰা।

(৩) খনি।

(৪) কাঠ ফলা কাৰখানা"

এই অধিসূচনাৰ ব্যাখ্যাই বৰ্তমানৰ আপীলত বিবেচনাৰ আহ্বান জনাইছে। আপীলকাৰীৰ বিতৰ্ক হ'ল এই অধিসূচনাৰ দ্বাৰা, ১৯৪৭ চনৰ ২১ নৱেম্বৰৰ পৰা এই আইনখন ইয়াত উল্লেখ কৰা চাৰিটা উদ্যোগৰ বাহিৰে সকলো উদ্যোগতে প্ৰয়োগ কৰা হৈছিল; আৰু ইয়াৰে তৃতীয়টো আছিল খনি। আপীলকাৰীৰহৈ আহ্বান জনোৱা হৈছে যে যেতিয়া অধিসূচনাত বাদ দিয়া চাৰিটা উদ্যোগৰ বাহিৰে সকলো উদ্যোগতে আইনখন প্ৰয়োগ কৰাৰ ব্যৱস্থা কৰা হৈছিল তেতিয়া ইয়াৰ তৃতীয়টো উদ্যোগ অৰ্থাৎ খনন উদ্যোগক ৰেহাই দিয়া হৈছিল। আপীলকাৰীৰ মতে খনন উদ্যোগক উচ্চ ন্যায়ালয়ে কোৱাৰ দৰে মুখ্য কাৰ্যালয় অন্তৰ্ভুক্ত কৰিব, "এইটো বিতৰ্কিত নহয় যে মুখ্য কাৰ্যালয় আবেদনকাৰী-কোম্পানীৰ সংহত কাৰ্যকলাপৰ অংশ যিয়ে কয়লা উৎপাদন আৰু ইয়াৰ বিক্ৰীৰ ব্যৱসায় চলায় আৰু ইয়াৰ বিভিন্ন গ্ৰাহকক যোগান ধৰে। " যুক্তিটো হ'ল নাগপুৰৰ মুখ্য কাৰ্যালয়টো আপীলকাৰীয়ে খনন উদ্যোগটো আগবঢ়াই নিয়াৰ সংহত কাৰ্য্যকলাপৰ অংশ হোৱাৰ বাবে মুখ্য কাৰ্যালয়টোক প্ৰশ্ন কৰা অধিসূচনাৰ দ্বাৰা আইনখন প্ৰয়োগৰ পৰা সমানে ৰেহাই দিয়া হৈছিল। "যদি সেয়াই হয় তেন্তে আইনৰ ১৬ নং ধাৰাৰ অধীনত বাপাটে সহকাৰী শ্ৰম আয়ুক্তৰ ওচৰত কোনো আবেদন কৰিব নোৱাৰে। ইয়াৰ উপৰিও আপীলকাৰীৰহৈ আঙুলিয়াই দিয়া হৈছিল যে ১৯৪৭ চনৰ ১ এপ্ৰিল, ৰ পৰা এই আইনতকৈ আগতে বলবৎ হোৱা ১৯৪৭ চনৰ ১৪ নং কেন্দ্ৰীয় আইনৰ অধীনত বাপটৰ প্ৰতিকাৰ থাকিব। যদিও সেই আইনৰ অধীনত সকাহ লাভৰ পদ্ধতি বেলেগ হ'ব অৰ্থাৎ ১৯৪৭ চনৰ কেন্দ্ৰীয় আইন নং ১৪ৰ ধাৰা ১০ৰ অধীনত উপযুক্ত চৰকাৰৰ উল্লেখৰ জৰিয়তে।

উচ্চ ন্যায়ালয়ে অৱশ্যে ৰায় দিয়ে যে অধিসূচনাৰ তৃতীয়টো উদ্যোগ যিটো ৰেহাই দিয়া হৈছিল সেয়া কোনো খনিৰ মুখ্য কাৰ্যালয় নহয় বৰঞ্চ খনিটোৱেই আৰু ইয়াতকৈ বেছি নহয়। ফলস্বৰূপে আপীলকাৰীৰ মুখ্য কাৰ্যালয়ৰ কৰ্মচাৰীসকল আইনৰ দ্বাৰা পৰিচালিত হৈছিল। উচ্চ ন্যায়ালয়ৰ এই মতামত আমাৰ সন্মুখত থকা উত্তৰদাতাসকলে সমৰ্থন কৰিছে, আৰু আহ্বান জনোৱা হৈছে যে অধিসূচনাখনত ৰেহাই ভিতৰত "খনন উদ্যোগ" শব্দটো ব্যৱহাৰ কৰা

নাই, "খনি" শব্দটো ব্যৱহাৰ কৰা হৈছে আৰু সেয়েহে এই আইনখনৰ পৰা ৰেহাই দিয়াটো আছিল কেৱল কয়লা খনিবোৰ য'ত খনন কাৰ্য্য চলিছিল আৰু খনন উদ্যোগ নহয়, য’ত মুখ্য কাৰ্যালয়টোও অন্তৰ্ভুক্ত হ’ব পাৰে।

আমাৰ মতে আপীলকাৰীৰহে উত্থাপিত বিতৰ্ক শুদ্ধ আছিল, আৰু অধিসূচনাখনে আইনখনৰ পৰিচালনাৰ পৰা খনন উদ্যোগক ৰেহাই দিছিল। এই সম্পৰ্কে আমি অধিসূচনাত তলত দিয়া শব্দবোৰ উল্লেখ কৰিব পাৰো যেনে, "উক্ত আইনখন ১৯৪৭ চনৰ ২১ নৱেম্বৰৰ পৰা তলত দিয়া উদ্যোগ সমূহৰ বাহিৰে সকলো উদ্যোগতে বলবৎ হ'ব"। ব্যাকৰণগত ভাৱে "উদ্যোগ" শব্দটোক ওপৰৰ বাক্যটোত ব্যৱহাৰ কৰা "অনুসৰণ কৰা" শব্দটোৰ অনুসৰণ কৰা বুলি বুজিব লাগিব। এইদৰে কাৰ্যকৰীভাৱে অধিসূচনাখনে যি কৈছিল সেয়া আছিল যে উক্ত আইনখন ১৯৪৭ চনৰ ২১ নৱেম্বৰৰ পৰা তলত উল্লেখ কৰা উদ্যোগসমূহৰ বাহিৰে সকলো উদ্যোগতে বলবৎ কৰা হ’ব। অৱশ্যে আহ্বান জনোৱা হৈছে যে যদি সেয়াই আছিল, উদাহৰণ স্বৰূপে, শব্দবোৰ ব্যৱহাৰ কৰিবলৈ ৰেহাইৰ প্ৰথম উদ্যোগত "বস্ত্ৰ উদ্যোগ", আৰু "বস্ত্ৰ শিল্প" শব্দটো ব্যৱহাৰ কৰিলেই যথেষ্ট হ'লহেঁতেন। আমি মাত্ৰ ক'ব লাগিব যে জাননীটো কোনো শিল্প কৰ্ম বাবে নাছিল আৰু প্ৰথম বস্তুটোত "উদ্যোগ" শব্দটো কিয় ব্যৱহাৰ কৰা হৈছিল আৰু তৃতীয়টোত একেটা শব্দ কিয় ব্যৱহাৰ কৰা হোৱা নাছিল সেই কথা জানিবলৈ চেষ্টা নকৰাকৈয়ে ইয়াৰ তত্ব পঢ়িব লাগিব আৰু চতুৰ্থটো, যি বোৰে ক্ৰমে "খনি" আৰু "কাঠফলা কাৰখানা"ৰ সৈতে জড়িত আছিল। ব্যাকৰণগত ভাৱে অৱশ্যে অধিসূচনাৰ এই অংশত স্পষ্টকৈ কোৱা হৈছে যে ৰেহাইৰ উদ্দেশ্যে ইয়াত উল্লেখ কৰা চাৰিটা উদ্যোগৰ বাহিৰে আন সকলো উদ্যোগৰ ক্ষেত্ৰতে এই আইনখন প্ৰযোজ্য হ’ব। এই চাৰিটা ৰেহাইৰ ভিতৰত খনিৰ উদ্যোগটোও অন্তৰ্ভুক্ত আছিল। "খনন উদ্যোগ" আৰু "খনি উদ্যোগ" শব্দ দুটাৰ মাজত আমি কোনো পাৰ্থক্য দেখা নাপাওঁ, কাৰণ ইয়াৰ অৰ্থ একেই, অৰ্থাৎ খনিৰ সৈতে জড়িত উদ্যোগ। সেয়েহে যদি অধিসূচনাখনে খনি উদ্যোগ বা খনন উদ্যোগক ৰেহাই দিছিল তেন্তে ক’ব নোৱাৰি যে ই কেৱল উক্ত খনি বা খনি উদ্যোগৰ সেই অংশটোক

ৰেহাই দিছিল যিটো কয়লাৰ খননত কয়লা উৎপাদিত কৰা হৈছিল আৰু ইয়াৰ মুখ্য কাৰ্যালয় অন্তৰ্ভুক্ত কৰা হোৱা নাছিল। আমি ইতিমধ্যে ইংগিত দিয়াৰ দৰে উচ্চ ন্যায়ালয়ে কৈছে যে "এইটো বিতৰ্কিত নহয় যে মুখ্য কাৰ্যালয়ত কয়লা উৎপাদনৰ ব্যৱসায় চলাই থকা আবেদনকাৰী কোম্পানীটোৰ ইয়াৰ বিভিন্ন গ্ৰাহকক বিক্ৰী আৰু যোগান ধৰাটো ইয়াৰ সংহত কাৰ্যকলাপৰ অংশ" । গতিকে যেতিয়া খনিৰ উদ্যোগ বা খনন উদ্যোগক ৰেহাই দিয়া হৈছিল তেতিয়া আইনখনৰ পৰিচালনা, ৰেহাই কেৱল সেই অংশটোৰ ক্ষেত্ৰতে প্ৰযোজ্য নাছিল যিটো শিল্পকৰ্মত কয়লা উৎপাদিত কৰা হৈছিল কিন্তু ইয়াৰ যিটো অংশত কয়লা বিক্ৰী আৰু গ্ৰাহকক ইয়াৰ যোগান ধৰা হৈছিল সেই অংশটোৰ লগতে মুখ্য কাৰ্যালয়টোও অন্তৰ্ভুক্ত হৈছিল। অধিসূচনাখনৰ পৰা আমি দেখা নাপাওঁ যে আইনখনৰ প্ৰয়োগৰ পৰা যিটো ৰেহাই দিয়া হৈছিল সেয়া আছিল খনিৰ উদ্যোগ বা খনন উদ্যোগ আৰু তাৰ ভিতৰত কেৱল কয়লা উৎপাদন কৰা খননগাৰ টোৱেই নহয় বৰঞ্চ মূল কাৰ্যালয়টোও অন্তৰ্ভূক্ত আছিল য'ৰ পৰা কয়লা বিক্ৰী কৰি গ্ৰাহকক বিতৰণ কৰা হৈছিল।

এতিয়া উচ্চ ন্যায়ালয়ে নিৰ্ভৰ কৰা দুটা গোচৰৰ কথা উল্লেখ কৰিব লাগিব। প্ৰথমটো হ'ল ***মেছাৰ্ছ গোদাৱৰী চুগাৰ মিলছ লিমিটেড বনাম ডি. কে. ৱৰ্লিকাৰ(')।*** সেই গোচৰত এই আদালতে ৰায় দিছিল যে তাত প্ৰত্যাহ্বানৰ অধীনত থকা অধিসূচনাখন চেনি কাৰখানাৰ মুখ্য কাৰ্যালয়ৰ ক্ষেত্ৰত প্ৰযোজ্য নহয়। সেই সিদ্ধান্তই অধিসূচনাৰ প্ৰকৃত শব্দবোৰ আৱাম্ভ কৰিছিল যত উত্তৰদাতা সকলৰ কোনো সহযোগিতা নাছিল। সেই ক্ষেত্ৰত আঙুলিয়াই দিয়া হৈছিল যে যদিহে অধিসূচনাখনত কেৱল "চেনি উদ্যোগ" শব্দটো ব্যৱহাৰ কৰা হ'ল হেঁতেন তেন্তে 'সেই অভিব্যক্তিটোক বিবেচনা কৰি বহল অৰ্থত ব্যাখ্যা কৰাটো সম্ভৱ হ'লহেঁতেন।' "উদ্যোগ" শব্দটোৰ বহল সংজ্ঞাৰে; কিন্তু অধিসূচনাখনে ইচ্ছাকৃত ভাৱে এটা বেলেগ বাক্যাংশ গ্ৰহণ কৰিছিল আৰু ইয়াৰ পৰিসৰৰ ভিতৰত চেনি উদ্যোগ নহয় বৰঞ্চ চেনি আৰু ইয়াৰ উপ-উৎপাদন সমূহৰ কথাহে উল্লেখ কৰিছিল। সেই গোচৰত অধিসূচনাৰ শব্দ আছিল "উক্ত

আইনখন তলত দিয়া উদ্যোগসমূহ অৰ্থাৎ চেনি আৰু ইয়াৰ উপ-উৎপাদন সমূহ নিৰ্মাণৰ ক্ষেত্ৰত প্ৰযোজ্য হ'ব।" গতিকে সেই গোচৰৰ অধিসূচনামতে, যদিহে অধিসূচনাখনত কেৱল চেনি উদ্যোগৰ ক্ষেত্ৰত প্ৰযোজ্য আইনখনৰ কথা উল্লেখ কৰা হ'লহেঁতেন তেন্তে ব্যাপক প্ৰভাৱৰ সৃষ্টি হ'লহেঁতেন, আৰু সেয়া কৰ্তন কৰা হ'লহেঁতেন অধিসূচনাত থকা নিৰ্দিষ্ট শব্দৰ দ্বাৰা, যথা, চেনি আৰু ইয়াৰ উপজাত উৎপাদন, যিটো স্পষ্টভাৱে কেৱল চেনি উদ্যোগৰ এটা অংশৰ ক্ষেত্ৰতহে প্ৰযোজ্য হ'ব যিয়ে চেনি নিৰ্মাণৰ সৈতে জড়িত আছিল আৰু উপ-উৎপাদন সমূহ আৰু মুখ্য কাৰ্যালয়ত প্ৰযোজ্য নহ'ব যিটো প্ৰকৃত উৎপাদনৰ সৈতে মোকাবিলা কৰা নাছিল কিন্তু উৎপাদনৰ পিছত লোৱা ফলস্বৰূপে পদক্ষেপ সমূহ অৰ্থাৎ গ্ৰাহকক বিক্ৰী আৰু বিতৰণৰ সৈতে মোকাবিলা কৰিছিল। বৰ্তমানৰ ক্ষেত্ৰত অধিসূচনা স্পষ্টভাৱে খনিৰ উদ্যোগত প্ৰযোজ্য যিটো আমাৰ মতে খনন উদ্যোগৰ পৰা পৃথক নহয় আৰু সেয়েহে কয়লা খননৰ পৰা উৎপাদিত কয়লাকে ধৰি ইয়াৰ বিতৰণ, বিক্ৰী আৰু গ্ৰাহকক যোগান ধৰা সমগ্ৰ উদ্যোগটোত অন্তৰ্ভুক্ত হব। এই ঘটনাৰ দ্বাৰা সেয়েহে উত্তৰদাতা সকলে কোনো সহায় পোৱা নাছিল।

পৰৱৰ্তী গোচৰটোত মেছাৰ্চ চেৰাজুদ্দিন আৰু কোম্পানী বনাম তেওঁলোকৰ শ্ৰমিক(') ৰ প্ৰসংগ উল্লেখ কৰা হৈছে। সেই গোচৰত খনি কোম্পানী এটাৰ মুখ্য কাৰ্যালয়ৰ সৈতে জড়িত বিবাদৰ প্ৰসংগ উল্লেখ কৰা হৈছিল, যত পশ্চিমবংগ চৰকাৰৰ ঔদ্যোগিক ন্যায়াধিকৰণলৈ আৰু এটা প্ৰশ্ন উত্থাপন কৰা হৈছিল যে ১৯৪৭ চনৰ কেন্দ্ৰীয় আইন নং ১৪ৰ ধাৰা ২(ক) (১)ৰ অধীনত পশ্চিমবংগ চৰকাৰেই উপযুক্ত চৰকাৰ আছিল নেকি? পশ্চিম বংগ চৰকাৰেই উপযুক্ত চৰকাৰ আছিল বুলি ধৰা হৈছিল আৰু এই সিদ্ধান্তই উক্ত আইনখনৰ ধাৰা ২(ক)(১)ৰ ব্যাখ্যাৰ ওপৰত ধাৱমান হৈছিল যিয়ে "উপযুক্ত চৰকাৰ"ৰ সংজ্ঞা দিছিল। ব্যাখ্যাৰ বাবে শব্দবোৰ আছিল "এটা ঔদ্যোগিক বিবাদৰ সম্পৰ্কত বেংকিং বা বীমা কোম্পানী, খনি, তেল ক্ষেত্ৰ বা ডাঙৰ বন্দৰ"। ১৯৪৭ চনৰ কেন্দ্ৰীয় আইন নং ১৪ৰ ধাৰা ২(ক)(১)ত ব্যৱহৃত "খনি" শব্দটোৱে খনি আইনত

সংজ্ঞায়িত খনিক বুজায় বুলি ধৰা হৈছিল আৰু খনিৰ মুখ্য কাৰ্যালয়ৰ সন্দৰ্ভত হোৱা বিবাদ খনি সম্পৰ্কীয় বিবাদ নাছিল যাৰ অৰ্থ খনি আইনত সংজ্ঞায়িত কৰা খনি হ'ব লাগিব। সেই গোচৰটোৰ দ্বাৰা উত্তৰদাতা সকলে কোনো সহায় লাভ কৰা নাছিল কাৰণ ইয়াত আমি "খনি" শব্দটোৰ প্ৰতি চিন্তিত নহয়; আমি যিটো বিষয়ত চিন্তিত সেয়া হ'ল অধিসূচনাত থকা ৰেহাইৰ দফাটোৱে খনিৰ উদ্যোগক ৰেহাই দিয়ে নেকি, বা খনন উদ্যোগে মুখ্য কাৰ্যালয় অন্তৰ্ভুক্ত নকৰে নেকি। সেয়েহে বৰ্তমানৰ অধিসূচনাত থকা শব্দবোৰ পৃথক আছিল আৰু সেই ক্ষেত্ৰত লোৱা সিদ্ধান্তই কোনো সহায় নকৰে। আমাৰ কোনো সন্দেহ নাই যে যেতিয়া অধিসূচনাই খনি বা খননৰ উদ্যোগক ৰেহাই দিয়ে উদ্যোগ যিবোৰ উদ্যোগৰ অৰ্থ আমাৰ মতে একে, এই ৰেহাইৰ ভিতৰত মুখ্য কাৰ্যালয়কো অন্তৰ্ভুক্ত কৰা হৈছে যিটো খনন উদ্যোগৰ এক অবিচ্ছেদ্য অংশ হিচাপে গণ্য কৰিব লাগিব, কাৰণ ই এই ক্ষেত্ৰত কয়লা খননৰ পৰা উৎপাদিত কয়লা নিষ্কাশনৰ বাবে গ্ৰহণ কৰা পৰৱৰ্তী পদক্ষেপসমূহৰ সৈতে জড়িত।

আপীলকাৰীৰ বিদ্বান অধিবক্তাই যুক্তি দিব বিচাৰিছিল যে মুখ্য কাৰ্যালয়ে কয়লা খননৰ পৰা উৎপাদিত কয়লা বিক্ৰীৰ কাৰ্য্যকলাপৰ উপৰিও অন্যান্য কাম-কাজ চলাইছিল। আমি তেওঁক এই কথা উত্থাপন কৰিবলৈ দিয়া নাই কাৰণ এই কথা উচ্চ ন্যায়ালয়ত উত্থাপন কৰা হোৱা নাছিল। আমি ইতিমধ্যে উচ্চ ন্যায়ালয়ৰ পৰ্যবেক্ষণৰ কথা উল্লেখ কৰিছো যে কয়লা উৎপাদন আৰু ইয়াৰ বিক্ৰী আৰু বিভিন্ন গ্ৰাহকক যোগান ধৰাৰ ব্যৱসায় চলাই থকা আপীলকাৰী-কোম্পানীটোৰ সংহত কাৰ্যকলাপৰ অংশ আছিল বুলি বিতৰ্কিত হোৱা নাছিল। আনকি উচ্চ ন্যায়ালয়ত উত্তৰদাতাসকলৰ উত্তৰত এইটো কোৱা হোৱা নাছিল যে মুখ্য কাৰ্যালয়ে কয়লা খননৰ উৎপাদিত কয়লা বিক্ৰী আৰু বিতৰণৰ উপৰিও অন্যান্য কাম-কাজ চলাইছিল।

আমি অধিসূচনা আৰু ইয়াৰ ব্যাখ্যাৰ বিষয়ে যি মতামত লৈছো, সেই মতামতত আমি মত প্ৰকাশ কৰিছো যে বাপাটৰ আবেদনৰ সৈতে মোকাবিলা

কৰাৰ বাবে সহকাৰী শ্ৰম আয়ুক্তৰ আইনখনৰ অধীনত কোনো অধিকাৰ নাছিল। বিষয়টোৰ এই দৃষ্টিভংগীত আপীলৰ অনুমতি দিয়া উচিত আছিল আৰু উচ্চ ন্যায়ালয়, ৰাজ্যিক ঔদ্যোগিক আদালত আৰু সহকাৰী শ্ৰম আয়ুক্তৰ আদেশ বাতিল কৰিব লাগিছিল। সেয়েহে আমি আইনখনৰ ১৬ নং ধাৰাত আবেদন খাৰিজ কৰাৰ নিৰ্দেশ দিওঁ। পৰিস্থিতিত আমি খৰচৰ ক্ষেত্ৰত কোনো আদেশ দিয়া নাই।

আপীলৰ অনুমতি দিয়া হৈছে।

অনুবাদক - বিতাবি মহন্ত(অধিবক্তা)
পৰীক্ষক- প্ৰণৱ জ্যোতি বৰা
জ্যেষ্ঠ অনুবাদক
গৌহাটী উচ্চ ন্যায়ালয়